

Dr. Dinko Puc:

Za mir?

Le v demokraciji je jamstvo miru
in rešitev ter boljša bodočnost sveta

Geslo vsega sveta je bilo leta 1918.: Nikoli več vojne! V resnici pa je ena vojna sledila drugi. Pa tudi Evropa sama ni imela miru. Začela je med državami gospodarska in finančna vojna, zadnja leta pa se je začela tekma v oboroževanju, ki je v zgodovini vedno pomenila uvod k novemu, hušemu klanju.

Narodi se vojne bojijo. Zato jim je dobrodošla vsaka beseda o miru, zlasti, ako pride iz ust onih državnikov, ki danes odločajo o miru in vojni. Hitler rad govori o potrebi miru, a njegova dejanja kažejo nasprotno. Zda pa je govoril o miru tudi njegov zaveznik Mussolini.

Mussolini je velik državnik in diplomat, ki točno premisli, kar reče, — kakor je to enkrat sam poudaril. Zato so njegove besede tem bolj tehtne in upoštevane vredne.

Poudarjal je, da Italija hoče mir, ker ga potrebuje. Ona le želi, da se jo pusti pri miru pri urejanju velikega imperija, ki ga je ustvarila, — ne da bi bila vzela kakšni drugi državi le ped zemlje.

Dasi smatra Mussolini zasedbo Abesinije, — svojega bivšega zaveznika v svetovni vojni in člana Društva narodov, — kot očividno povsem legalno dejanje, mu moremo vendar pritrditi, ko zahteva mir za svojo državo ter se brani vsakega tujega vpliva v notranje zadeve Italije. Vendar bi mislili, da bo isto pravico priznal tudi vsem drugim.

Toda on zahteva mir le zase, ne dá ga pa drugim. Predvsem ponavlja zahtevo po reviziji mirovnih pogodb na splošno, v podrobnem pa zahteva, naj se Nemčiji vrnejo kolonije. V tretji vrsti pa napoveduje boj vsakemu boljševizmu v Evropi.

Kar se tiče kolonij, je že odgovoril angleški zunanji minister Eden, češ da tisti, ki si je po vojni pridobil sam ogromno kolonialno posest, nima pravice staviti takih zahtev, dokler sam ne pokaže dobre volje s tem, da od svoje posesti nekaj žrtvuje. Elegantni odgovor je izzval v javnosti mnogo pritrdjevanja.

Kaj pa pomenja revizija mirovnih pogodb, o tem smo si na jasnem.

Borba proti boljševizmu bi utegnila biti marsikomu simpatična, če bi ne vedeli, da je ta parola samo pretveza za imperijalistične in druge nelepe cilje. Francóvi «dobrovoljci» se bojujejo proti boljševizmu v Španiji. Japonci proti boljševizmu na Kitajskem, a ves nemški tisk proti boljševizmu na Češkoslovaškem, pristaši vatičanske politike proti boljševiški vladi na Francoskem in — če je mogoče malo primerljati z velikim — «Slovenec» proti boljševikom v Sloveniji. Napoved te borbe je samo nova prikrita grožnja fašizma demokracijam.

To je govornik tudi povedal, saj se ni mogel vzdržati, da bi ne govoril o gnilem parlamentarizmu, preživeli demokraciji in reakcijskih demokracijah. Nima prav! Gotovo je, da je tudi demokracija imela svoje izrodke in napake. Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt jih je zadnjič nekaj označil. Ali baš on je bil tudi tisti, ki je obenem povedal, da je le v demokraciji garancija miru in rešitev sveta. Nikjer ni rečeno, da bi tudi demokracija ne mogla najti novih, boljših oblik in potov, kakor jih je imela v preteklosti.

Če se upoštevajo še nemiri v Siriji in Mezopotamiji, Maroku ter guesarstvo na Sredozemskem morju in se ve, kdo je za njimi, potem je treba pač reči, da je diplomat govoril eno, mislil pa drugo.

Dr. M. Korun:

Sporazum in Slovenci

Kdor odobrava sklenjeni sporazum, naj ga
pomaga s svojim sodelovanjem tudi uresničiti

Dejstvo sporazuma med beograjsko in zagrebsko opozicijo je našlo močan odmev tako v zunanem svetu, kakor tudi v državi sami.

V onih delih države, kjer je mogoča večja politična aktivnost, kakor pri nas v Sloveniji, se je ta odmev pokazal tudi na zunaj. Številni shodi, konference in zaupna zborovanja so zavzeli svoje stališče do sporazuma.

Pri nas v Sloveniji takih zunanjih znakov oživiljenja političnega življenja ni videti. Vzrok je v tem, da imamo le dve politični stranki, ki jima je zakonito politično delovanje dovoljeno: to sta slovenski del JRZ in JNS.

Prva stranka, slovenski del JRZ, ki je bila vse leto izredno aktivna, je po sporazumu naenkrat, začudo, utihnila. Samo iz izjav njenega časopisja in dveh izjav njenih voditeljev, g. dr.

Kreka v Kamniku in g. Vesenjaka v Ptuj, vemo, da se je slovenski del JRZ izjavil proti sporazumu, kar dokazuje v ostalem tudi dejstvo, da sodelujeta gg. dr. Korošec in dr. Krek še naprej v vladi g. dr. Stojadinovića, ki je v imenu JRZ iz načelnih razlogov sporazum odklonil.

Druga stranka, slovenski del JNS, istotako odklanja sporazum iz načelnih razlogov.

JRZ in JNS stojita na stališču unitaristične ureditve države, obe sta za izgradnjo samouprave na podlagi današnje ustave.

Naša prva skrb v prihodnjih tednih mora biti, da iščemo in najdemo prijatelji sporazuma med seboj stikov. Potem ne bo težko pokazati, kje je večina slovenskega naroda.

Po našem mnenju ni nobenih bistvenih stvarnih težkoč, da bi se taki stiki ne mogli najti. Spričo tega, da postavlja sporazum samo zahtevo uvedbe demokratičnih pravic in sporazumne ureditve države, je mogoče preko vseh drugih programatičnih razlik najti načina za sodelovanje vseh onih, ki so si te zahteve osvojili.

Dejstvo, da morda nimamo glede bodoče notranje ureditve

države vsi do vseh podrobnosti istih pogledov, ne ovira sodelovanja, kajti s tem, da se izjavljamo za sporazum, se izjavljamo za kompromisno rešitev vprašanja notranje ureditve naše države, ki bo vse take razlike premostila.

Kdor torej sprejema sporazum med beograjsko in zagrebsko opozicijo, je poklican in dolžan sodelovati, da se sporazum izpelje v delo!

Socijalno vprašanje

more rešiti le demokratična nadstrankarska
država s pravično socijalno zakonodajo

Kdaj in kako se je pojavilo socijalno vprašanje in kdo ga bo rešil?

Dasi, kakor je napisal dr. Krek leta 1901. (toda njegove besede veljajo še dandanes), «nekateri hujskači in prenapeteži pišejo, da na svetu ni tako hudo, da je bilo vedno tako, kakor je sedaj, da sveta nobeden ne more izpremeniti in da socijalnega vprašanja sploh ni», mi ne dvomimo v obstoj socijalnega vprašanja, kajti le površen pogled okrog sebe nam dovolj jasno pokaže socijalno vprašanje v vsej njegovi pereči obliki.

Pojavilo pa se je socijalno vprašanje v 19. stoletju, takrat, ko se je bistveno spremenil značaj gospodarskega življenja, ko je zemlja kot nepremična last prenehala biti osnova ne le gospodarskega, ampak tudi socijalnega življenja in ko se je kot temelj premične lasti pojavil denar. V težnji za čim večjimi denarnimi izkupički so ljudje pričeli vlagati denar v industrijska in trgovska podjetja. Vse gospodarsko življenje je padlo pod vladavino kapitala, a družba se je razdelila v dva razreda: v razred kapitalistov in delavski razred. Prvi so, ker so posedovali kapital, ustvarjali produkcijo in ji odredili smer in metodo, drugi pa so morali v svoji ekonomski slabosti in podrejenosti sprejemati vse pogoje dela, ki jim jih je diktiral delodajalec in ki so bili v največji meri izrabljajočega značaja. Ta premoč kapitala je rodila prvo nesoglasje: kapitalizem. Toda istočasno s kapitalizmom se je rodilo tudi drugo socijalno zlo: delavsko vprašanje.

Spričo vse večjega razvitka industrije so namreč nastali celj in-

dustrijski centri, kamor je v masah hitelo vse, kar je računalo na zaslužek v tovarni. Tako je nastala poleg temnih pojavov kapitalizma še konkurenca med delavstvom samim; to in pa vsa druga zla, ki so v zvezi s težkim in naporim delom v tovarni, so torej rodila delavsko vprašanje. Združeno delavstvo, predstavljajoč takratni četrti razred, se je pričelo potegovati ne le za pravice, temveč — podobno kakor v 18. stoletju meščanstvo — tudi za gospodstvo. Medtem pa sta dalje trpeli škodo obrt in mala trgovina zaradi tekmovanja velikih podjetij in meščanski ter kmečki interesi so si postali različni in so si v mnogih odnosih nasprotovali. Ta boj — boj razredov — je trajal vse preko revolucij v letih 1830. in 1848., a ta boj ni likvidiran niti danes. Še več: danes socijalno vprašanje ni samo delavsko, ampak je tudi obrtniško in kmečko, denarno in gospodarsko.

Ali naj še opišemo vse težke posledice, ki jih tako vprašanje povzroča? Krivica na eni, pretirana oblast na drugi strani, tu uboštvo, tam dobičkaželjna sebičnost, tepta idejo pravičnosti; vse to je povzročilo in še povzroča ostro in grozno socijalno vprašanje. Toda omejimo se le na to: ali je mogoče izravnati krivico in vpostaviti pravico, ki je ne pozna socijalno vprašanje, ko razlikuje le razred zapovednikov in razred robotov? Mi vemo, kje je rešitev: samo v demokratični nadstrankarski državi, ki se čuti poklicano in sposobno, uničiti družbeni boj s pravično socijalno zakonodajo!

Narodno edinstvo

Kdor se bori zanj, se mora boriti za svobodo
in demokracijo, ki edini vodita k cilju

V dobi najtežjih političnih, socialnih in gospodarskih potresov, kar jih pozna svet, je pripadla jugoslovanskemu narodu naloga, da si zgradi svoj skupen dom. Za notranjo ureditev tega doma je bil že vnaprej določen, kot osnovno načelo, nauk o narodnem edinstvu. Gotovo je narodno edinstvo cilj, h kateremu stremijo vse države, ker predstavlja po svoji vsebini ne le dejansko, marveč tudi duhovno zedinjenje naroda. Narodno edinstvo zaradi tega po svojem bistvu ni toliko političen, kakor duhovni pojem in se zaradi tega ne da ustvariti ali dekretirati z enostavno potezo peresa. Zaradi tega se tudi narodno edinstvo velikih narodov, čeprav se je ustvarilo pod mnogo lažjimi okolnostmi, kakor pa naše, ni moglo

izvesti tako naglo, kakor so sodobniki želeli. Nemčija je potrebovala stoletja in Italija nič manj, da sta ga dosegli, čeprav jima ni manjkalo velikih ljudi in vročih nacionalistov, ki so želeli to stanje doseči preko noči.

Jugoslovani imamo gotovo podane vse predpogoje, da postanemo en narod in da ostvarimo tudi na duhovnem polju svoje edinstvo. V davnih časih smo prišli iz daljnih severnih krajev kot en narod v naše prijetne domove na jugu. Zla roka zgodovine, vpliv različnih ver, politična razcepljenost, zlasti pa različni kulturni vplivi so napravili, da smo se v mnogočem razšli. Toda etnografsko smo ostali eno. Tudi jezik nam je skupen. Kreposti in slabosti imamo iste. Socijalni ustroj nam je enak.

POLITIČNI
TEDEN

Blok opozicije je začel z intenzivno politično akcijo, s prirejanjem velikih javnih shodov, sestankov in konferenc. Beograjski del Združene opozicije je imel večje shode v Smederevu, Požarevcu, Petrovcu, Lapovu, Užicah in mnogih drugih pomembnejših krajih Srbije, dočim je hrvaška SDK imela tudi več dobro obiskanih shodov v Velikem Grdjevcu, v Novem Gradcu in drugod. Da skušajo pri takih zborovanjih plačanci motiti miren potek shoda, je razumljivo, in tako je prišlo, kakor poroča vladni komunik, zlasti v Kragujevcu in pa Novem Gradcu med zborovalci in izživljalci do dejanskih spopadov, ki so končali žal z ljudskimi žrtvami. Režimsko glasilo «Samouprava» ne gleda na te shode opozicijskega bloka s posebno prijateljskimi in simpatičnimi očmi, kakor kaže njeno pisanje, da so se «Hrvatje in priganjači Združene opozicije podali med narod, toda ne, da bi odkrito in javno priznali svoj greh, ali se vsaj poskušali opravičiti, marveč le zato, da bi še bolj razpihali strasti v narodu». Očividno bi «Samouprava» želela, da bi si vodje opozicijskega bloka sedaj potresli pepel na glavo ter se, trkajoč na prsi, podali v njeno redakcijo in vstopili v JRZ. Potem bi seveda bilo konec vseh vprašanj Jugoslavije na oni zadovoljivi in edino rešilni način, kakor si ga zamislja «Samouprava».

Nazirana «Samouprava» pa ne le, da ne delijo voditelji opozicijskega bloka, marveč še marsikatera druga modra glava v Evropi ne. Tako je napisal Churchill, ki predstavlja nedvomno enega današnjih najmočnejših političnih duhov v svetu, da nepristranski angleški opazovalec ne more razumeti, kako da ne pride do sporazumevanja, kadar so vsi Jugoslovani po svojih predstavnikih izjavili, da sprejemajo Krono, parlament, vojsko in skupne carinske meje. Pravi, da ni nikdar nobenemu človeku v Angliji prišlo na misel, preprečevati Skotom in Valijanom, da ne bi vsak živel po svoji pravici in po svojih običajih. Anglija sama je požela največje koristi od take tolerance. Predvsem pa si mladi narod danes ne morejo več privoščiti luksuza nepotrebnih preprirov. Pričakovati bi, da imamo sami toliko politične zrelosti, da nam ne bi bilo treba s strani tujcev dobivati lekcij, kako naj se doma obnašamo.

Podoba je pa, da si med samimi vrhovi JRZ niso vsi na jasnem, kako stališče naj bi zavzeli proti sporazumu. Tako je napisal bivši minister dr. Kaludjerčić v «Vremenu», da je smešno trobiti k alarmu, kakor da bi bila s sporazumom izvršena nekaka izdaja države in naroda. Tega se ne sme podtikati niti čika Ljubi, niti čika Aci, niti dr. Mačku. Torej le neko priznanje napram srditim in retoričnim napadom.

Ne vemo, ali tega ne razvedmo do te mere, da nam vsi med nama vzbujamo k...

Vsi zagovorniki
svobode in pravice,
naročite še danes
„SLOVENSKO
BESEDO“!

Gospodarsko smo navezani drug na drugega, živimo v isti državi po večini med seboj tako premešani, da se ne dajo med nami potegniti meje. Pa tudi sovražnike imamo iste. Podani so torej gotovo vsi pogoji, da, v kolikor ne bi bili enoten narod, enotnost lahko v primeroma kratkem času dosežemo.

Da na tej poti nismo prišli dalje naprej, kakor smo doslej, je nemalo kriv način, kako smo vstopali v našo osvobodeno domovino. Vstopali smo po svoji stari razcepjenosti, ne da bi hoteli ali mogli prilagoditi svoje mentalitete novim razmeram. Mogoče se tudi ne da tega, kar se je v stoletjih ustvarjalo, vreči preko noči od sebe, zlasti ne tedaj, če ga ne moremo z ničemer zamenjati. Predvsem pa nam je manjkala ves čas po osvoboditvi občja izgrajena državna ideja kot ustvarjajoči element nove države. Udarjati samo po bobnu narodnega edinstva je premalo. Poleg tega so prihajale stranke, ki so se lotevale tega velikega dela od zgoraj in ne od

zdolaj. Gotovo pa je največja psihološka napaka v politiki, če se ustvarjajo stranke od zgoraj. Ideje in čustva se ne dajo vsiliti, te prihajajo same od sebe in izvirajo od zgoraj — iz naroda. Kakor izvira vrelec, tako tudi te udarjajo na dan včasih polagoma, včasih burno, toda vedno vztrajno in vedno pridejo do konca. In ker se dajo ustvariti čustva le od spodaj, pot do narodnega edinstva ne vodi skozi silo in bajonete, marveč skozi svobodo in demokracijo. Le v svobodi in s pomočjo svobode se dajo uskladiti interesi celine z interesi posameznih delov. Kadar so posamezni deli zadovoljni, bo tudi skupnost jača. Sodelovanje v svobodi pri skupnih poslih celine bo tudi privedlo do okrepljenega občutka solidarnosti in duhovne skupnosti. Kadar bomo pa to dosegli, tedaj tudi ideal edinstva ne bo več daleč. Oni, ki si resnično želi in hoče narodnega edinstva, mora zaradi tega delati in se boriti za svobodo in demokracijo, ker nas edino ti lahko privedeta do tega cilja.

A. K., Ljubljanska okolica:

Kmetova stiska in beda

Odkritosrčni klic kmečkemu ljudstvu
z ljubljanskega Barja po nujni pomoči

Nj kmetova navada, da bi se pritoževal, da mu gre slabo. Zlasti je potrpežljiv naš slovenski kmet, ki rajši prenaša tudi najhujše udarce usode in življenja, kakor da bi začel in potopil. Če pa postane gorje le prehudo in če se naš kmet kljub vsem naporom in žrtvam res več ne more pošteno preživljati, pri tem pa ga nihče odločujočih namenoma ne vidi v njegovi bedi in stiski, tedaj stopi na plan kmetova dolžnost, da se zdravi in razjasni svoj položaj predvsem onim, ki vidijo in poznajo kmeta le takrat, ko je treba iti na volišče ali ko je treba plačevati davke.

S čim bo letos barjanski kmet plačal davke, s čim bo obul in oblekel svojo družino, s čim bo poravnal zaslužek svojim poslom? Odgovor je pretežak! Tako slabe letine, kakor jo je imel letos barjanski kmet, že davno ne pomnimo. Takoj pomladi, ko je šla pšenica v klasje, ko je kuruza gledala že za ped iz zemlje, ko se je krompir pravkar pripravljaj k cvetenju, ko je pogled na sadje, na peso in zelje vzbujal veselo upanje na najboljšo letino, je nekega popoldne pridivljala nevihta s točo, debelo kakor kokošja jajca, in v pičli pol uri docela uničila vse lepo, toliko obetajoče polje. Kar je ostalo sadja neokleščenega na drevju, je bilo tako obkoljeno, da tudi sedaj ni sposobno za trg. Celoten pridelek žita ne bo zadostoval niti za novo setev. Kje bo kmet dobil kruh čez vse leto? — Edini odgovor je: V trgovini! S čim ga bo pa plačal? Na to ne ve nihče odgovora, ker denarja naš kmet nima.

Edino kuruza in krompir sta si nekoliko opomogla od pomladanske katastrofe. Ko pa ju je bilo treba spraviti v njiv, je to delo oviralo stalno močno deževje, tako da je polovica krompirja zgnila. Seno prve košnje je bilo docela uničeno po neurju, ker je voda nanekla s hribov ogromne množine blata in peska ter z njima pokrila senožeti, tako da je to seno le še za steljo. Tudi pridelek fižola je docela odpovedal. Zelje so požrle gosenice. Prašičjega živeža je letos nad polovico manj,

kakor ostala normalna leta. Vrh vsega pa se je pojavila še svinjska kuga, ki je skoro v slehernem svinjaku pobrala po nekaj prašičev.

Kmetje so se v nujni potrebi obrnili na občino, naj bi jim v tej silni stiski preskrbela vsaj nekaj semenskega žita po primerno znižani ceni. Zaprošeno žito je občina res dobavila, vendar ne v zadostni množini in le po normalni ceni. Kdor je zaprosil za 100 kg, ga je prejel le 40 kg in še to po ceni, kakršna je v trgovinah, namreč po 2,20 din. Druge občine, na primer Vič, Dobrova itd., kjer toča ni ničesar uničila in kjer poplava ni povzročila nobene škode, pa so preskrbele svojim občanom poljubne množine žita po 1,50 din kilogram. Baže se je dogajalo v mnogih primerih, da so posamezniki kupovali kar po več sto kilogramov pšenice po 1,50 din in jo nato prodajali naprej v trgovinah po 2,50 din. Kdo je tem ljudem to omogočil in kdo jih je ščitil v takem postopanju?

Barjanski kmet, ki plačuje poleg rednih davkov še poseben »barjanski« davke z namenom, da se delajo in čistijo odvodni jarki po Barju, doživlja prav nasprotno »uspehe«. Ta denar se porablja za dela v nižjem toku Ljubljane, dočim na Barju skoro ob slehernem deževju nastopa povodenj. Letos smo večjo poplavo doživeli že sedemkrat.

Pričakujemo, da ona gospoda, ki pozna barjanske kmete le iz volilnih spisov in iz davčnih plačilnih nalogov, ne bo več zatiskala svojih ušes in oči za bridke kmetove tožbe, temveč da bo praktično pokazala svojo »skrb in ljubezen« za našega kmeta in mu priskočila na pomoč trenutno vsaj s tem, da mu bo izbrisala nekaj davka. Priporočamo, da ti gospodje napravijo nekaj obiskov med podeželskim ljudstvom, da bodo videli, kako kmet živi in trpi. Nazaj v mesto gotovo ne bodo več nesli trdega srca in upati je, da bodo prav hitro izdali vse možne ukrepe, da olajšajo kmetovo bedo in trpljenje, v kateri je zašel brez lastne krivde.

Domači pomenki

Tistim, ki mešajo

Ko smo se svoj čas vsled desolantnih političnih razmer v Sloveniji odločili, da se pridružimo srbijanski Zdrženi opoziciji, smo to storili iz sledečih razlogov:

1. ker smo se prepričali, da moramo slovenske interese zastopati uspešno le takrat, če se bomo naslonili na najjačje politične skupine v državi;
2. ker nam je imponirala dosledna borba srbijanskih političnih sku-

pin in njihova uvidevnost; premagali so zaradi višjih in skupnih koristi vsa strankarska in osebna nasprotstva ter podvrgli osebne interese interesom skupnosti; kljub heterogenosti so ustvarili skupno fronto;

3. ker smo videli, da stoji ta opozicija na demokratičnem in naprednem stališču.

Odkar pa je srbijanska opozicija sklenila sporazum, so nas začeli napadati neki gospodje, ki mislijo, da je zdaj nastopila zanje politična sezona. Pokazali so samo, da jim manjkajo one lastnosti, ki dičijo voditelje Zdržene opozicije. Če kdo izjavlja, da je sicer sporazum Hrvatov z Zdrženo opozicijo lepa stvar, da pa n. pr. radikali nimajo v Sloveniji pravice nastopati, je to pač skrajna ozkogrudnost, da ne rečemo kaj drugega. Če hoče kdo biti po sili diktator, naj to poskuša med svojimi ljudmi; naši skupini ne bo nihče diktator, nam ne bo nihče nekaj ukazoval, ne prepovedoval, zlasti ne, kdo naj bo ali ne naš pristaš.

Danes nismo več osamljeni. Naš pokret se širi, naj je komu prav ali ne. Ni pa naša navada, spuščati se v osebne borbe in tega ne bomo delali, dokler se nas ne prisili. Če bo pa treba, naj gospodje vedo, da imamo gradiva dovolj, da operemo vsem skupaj in vsakemu posamezniku glave prav pošteno!

Našim somišljenikom

V zadnjem času se vedno bolj množe dopisi iz vseh krajev Slovenije, v katerih nam prijatelji izražajo svoje simpatije in odobravačo naše delo. V sled tega smo s korespondenco nekoliko v zastanku, kar naj se nam blagohotno oprostijo. Skušali bomo ta nedostatek popraviti. Eno pa moramo povedati tem potom. Često prejemo očitke, češ, zakaj se niste spomnili name, zakaj me niste pritegnili k delu? Žal, pri današnjem stanju še ne poznamo vseh naših prijateljev in naj se nam to ne šteje v zlo. Prosimo pa Vas, javite se sami vsi, ki ste voljni delati v smislu našega programa. Vsak nam je dobrodošel!

Zadoščenje županu g. Pircu

Župan g. Pirc v Kranju je bil svoj čas razrešen od banske uprave, ki mu je očitala razne nerednosti. Toda g. Pirc se je pritožil na upravno sodišče, ki je njegovi pritožbi ugodilo v vsem obsegu. Častitamo!

Kdo protestira proti sporazumu?

Pred dnevi so beograjski listi objavili nekako izjavo nekih treh oseb, ki so bile nekaj baže vlačene v bivši SDS, ki pa si sedaj pod vplivom gotovih nasprotnikov doseženega sporazuma med Srbi in Hrvati domišljajo, da so poklicani nastopiti v pozni nekakih voditeljev bivše SDS proti sporazumu. O njih piše vojvodinsko glasilo bivše SDS »Vojvodjanin« takole:

«Kako so »protesti« proti sklenjenemu sporazumu umetno privlečeni za lase in zlonamerno naročeni ter podtaknjeni, obenem pa skrajno neresni, se najbolje vidi iz tega, da se trije beograjski brodolomci samovoljno proglašajo za »legitimno vodstvo bivše SDS« in da protestirajo proti temu sporazumu. Kdo jim je dal to legitimacijo? Naj ti gospodje navedejo ime ene same vasice, ki stoji za njimi! Naj naštejajo vsaj sto svojih pristavev v enem srezu, — ah, ne! ne! — v enem srezu — naj naštejajo sto svojih pristavev v eni banovini!»

Spomin na 29. oktober 1918

Tega dne je zboroval hrvatski sabor ter sklenil, da priznava Narodno višje kot vrhovno oblast. Na tej seji je pok. Stjepan Radić stavil sledeči predlog:

«Ban se poziva, da počenši od današnjega dne, ne dovoli v nobenem primeru s področja banske Hrvatske, t. j. kraljevine Dalmacije, Hrvatske, Slavonije in Reke, izvoza živeža v kraljevino Ogrsko ali novonastanovljeno nemškoavstrijsko državo.»

Utemeljeval je Radić svoj predlog takole: «Naš sabor je pravkar napravil prevažni sklep o državni samostojnosti banske Hrvatske in o njenem vstopu v skupno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. ... Kljub temu, da smo v svobodi, smo

danes še v velikih neprilikah. Na jugozahodnem robu naše, ravno proglašene skupne države je še vedno fronta... težke naloge nas še čakajo, da obdržimo mejo proti Nemcem... in tu moramo biti prav posebno pametni in čvrsti...»

Vprašanje veleblagovnic

Je močno razburilo vse trgovstvo v državi, ki je v znak protesta v glavnih mestih zaprlo trgovine za 2 dni. Vsa javnost simpatizira s tem pokretom, zlasti, ker se je razvedelo, da so pravi lastniki veleblagovnice Ta-Te gg. Franz Steyer, Emil Fischer in Rudolf Taussig, vsi inozemci in nemške narodnosti.

Nov volilni red

se pripravljajo v Bolgariji. V njem je določeno, da, kdor zagovarja državni nasprotne interese ali je za nasilje v političnih ali socialnih bojih, ne more biti izvoljen.

Pri nas zmerjajo socialno misleče ljudi z boljseviki, pristaje sporazuma pa s protivniki države. Morada se tudi pri nas pripravljati po dveh letih obljubljanja nov volilni red?

Iz Nemčije

Dr. Nollkess, nar. soc. zdravnik v Düsseldorfu, piše: «Naši germanski predniki so jedli konjsko meso, toda od židov ustanovljeno krščanstvo je začelo borbo proti tej sijajni hrani. Zato se nadejamo, da bo uničenje židovskega upliva v Nemčiji znova dovedlo do uživanja cenenejšega konjskega mesa, kot ti pišne germanske hrane.»

Čudni glasovi

se širijo v zadnjem času po mili domovini. Sleherni kot jih je poln, vendar javnost doslej njihovega potrdila v gotovem tisku še ni mogla brati. Baže so se neki gospodje pričeli s kislim obrazom navduševati za ono lepo, bajno pesem, ki jo poznamo iz šolskih beril (marsikdo je že takrat dobil apetit po županskem stolčku) in ki pravi v zaključnem refrenu vsake kitice:

«In spet se oglasi jih sto:
Le ta nam županil ne bo!»

Njega ni b'lo, ni b'lo...

Iz silno raztegnjenega in na veliki boben napetega poročanja o nedavnem kongresu mladine JRZ v Beogradu v celotnem režimskem tisku udarja na dan nespretno prikrita bela lisa. Ko našteva navzočnost vseh veličin iz tabora JRZ, se vidno pogreša v tem seznamu ime slovenskega voditelja JRZ notranjega ministra g. dr. Antona Korošca!

Kaj je bolje?

Med najneprijetnejše zadeve v človeškem življenju spada nedvomno — selitev. Že pregovor, ki je posebno poznan med naprednim uradništvom in učitelstvom, pravi: «Bolje je dvakrat pogoreti, kakor enkrat seliti se!»

Baže je poglavje selitve v politiki še mnogo hujše in bolešnejše.

Z zmago tujega kapitala...

Ljubljanski »Trgovski list« piše med drugim sledeče: «Boj proti veleblagovnicam se je nehal s popolno zmago tujega kapitala... Na mesto stare uredbe, ki ni več podaljšana, stopa v veljavo nova uredba, ki bo po »Slovencu« na zadovoljiv način rešila vprašanje veleblagovnic. (Za »Ta-To« to kar drži! Op. ured.) »Slovenec« izjave trgovskega ministra dr. Vrbančiča ne objavlja. Mnogi tistih, ki so bili deležni že tako velikih in tako številnih podpor trgovcev, so v tej težki uri trgovstvo popolnoma zapustili. Zadnji dnevi so bili za trgovstvo dobra šola, ki nam je dala nove izkušnje. Trgovstvo ne bo pozabilo na te izkušnje! — Zdi se nam, da gredo te besede na naslov »Slovenca« in ostalega današnjega režimskega časopisja...»

O stanovski morali

Zadnji »Učiteljski tovariš« je zapisal v svojem uvodniku, ki je nad vse stvarcen, med drugim tudi naslednje veliko resnico: «Trgovino s službenimi mesti, z napredovanji in ostalimi pravicami vsega stanu zakrivijo vedno le oni, ki ne poznajo stanovske morale, ki jim je stanovska zavest tuja, ki so jim interesi celokupnega stanu ono nepotrebno zlo, katero jih ovira v prizadevanju za dosego osebnih koristi.» — Te odkrite in nedvoumne besede so danes neverjetno aktualne in bodo povzročile marsikdo skelečo bolečino.

Zunanja politika

Težišče mednarodnega političnega položaja prehaja iz Evrope na Dalni vzhod, na Kitajsko. Španija, kjer sta udarili druga ob drugo dve nasprotujoči si »ideologiji«, stopa v ozadje, ker ne more nobena stranka izsiliti odločitve. Italija s svojimi očmi, srepo uprtimi v Sredozemsko morje, ima sicer še vedno osredotočeno svojo politiko na špansko vprašanje in je naraščajoči napetosti, ki nastaja zaradi tega zdaj med njo in Francijo, pripisovati tudi odpoklic njenega poslanca Ceruttija pri francoski vladi. Podoba pa je, kakor bi se Nemčija začela manj zanimati za Španijo in da je njena pozornost obrnjena na drugo torišče. Pravkar se je mudil Hitlerjev zunanje politični zaupnik Ribbentrop v Rimu, kjer so se sešli tudi razni japonski diplomati, iz česar sklepajo poznavalci razmer, da se tam kuha pogodba Berlin—Rim—Tokio. Japoncem je mnogo lažje na taki okrepljeni zunanje političnega položaja, ker so zašli v ostra nasprotja z Anglijo. Japonski politični krogi in njihov tisk vedno ostreje napadajo Veliko Britanijo, češ da je ona glavni akter v protijaponskem odporu, ki ga je vedno močnejše opazati po svetu. Tudi bojna sreča se ne smešljati ravno sinovom Vzhajajočega solnca. Kitajci se bore z nepričakovano hrabrostjo, orožja in municije jim tudi nikdar ne zmanjkuje in čeprav javljajo Japonci o nekih zmagah, ostaja dejstvo, da odločilnih uspehov doslej niso dosegli in to pomeni za japonsko armado, ki si domišlja, da je najboljša na svetu, sigurne neuspeh. Zato se tudi javlja iz dobro poučenih angleških virov, da se bo japonska diktatura še bolj »podiktaturila«, kakor da bi se le z diktaturami dalo zmagati.

Ne le Japonci, marveč tudi Nemci potrebujejo utrditev svojega mednarodnega položaja. Predvsem zato, da bi podkrepili svojo zahtevo po kolonijah, ki jih očitno vidno zahtevajo le od Anglije in Francije, dočim blagohotno izpuščajo Italijo, čeprav je ta po vojni spravila v svoj žep največje kolonialne predele. Pa tudi Češkoslovaške Nemci očitno niso izpuščali iz svojih kombinacij, kakor kaže nova gonja, ki jo je nemški tisk uprizoril zaradi prav neznatnega vzroka napram svoji južni sosedu. Na nekem nacionalno-socialističnem shodu na severnem Češkem je namreč policaj udaril s pendrekom nekega nacionalno-socialističnega poslanca, ki se je nedostojno vedel. To je zadostovalo, da se je nemški tisk napolnil z dolgimi članki o »srednjeveški« državi, o »provokacijah celokupnega nemštva«, o »žalitvi nemškega naroda« in podobno. Seveda je bilo češkoslovaškemu časopisju zelo lahko odgovorjati na nemške argumente. Na nemške ogorčene proteste glede nespodobnega postopanja s poslanci so nekateri češki listi objavili imena onih poslancev, ki so jih v Nemčiji ubili, odkar je tam prišel Hitler na oblast. Teh imen je 23, poleg teh so pa prinesli tudi še imena 37 drugih narodnih poslancev, ki so jih hitlerjevci prijeli in vtaknili brez vsake sodbe v koncentracijska taborišča, kjer so jih mučili na okrutne načine. Nekoliko hud poper za onega, ki se hoče boriti za človečanske in parlamentarne pravice.

Mogoče se Češkoslovaška ne bi upala tako mogočno nastopiti, če ne bi čutila za seboj varujoče roke Francije. Francija je ponovno povedala, da pomeni vsak napad na Češkoslovaško, bodisi neposreden, bodisi s pomočjo »prostovoljcev«, vojno intervencijo. In Francija narodne fronte ne bi bila nič manj trd oreh, kakor kaka »frierska« Francija.

DOMA IN NA TUJEM

Slavnostni dnevi v južni Srbiji

Pretekle dni je slavila vsa južna Srbija zgodovinske jubilejne dni in se je s silnim navdušenjem in najglobljo pieteto spominjala slavnih bitk za osvoboditev in zedinjenje ter vseh nešteti junakov, ki so položili svoja mlada življenja na žrtvenik domovine in našega boljšega življenja. Ob tej priliki so si sledile slovesnosti druga za drugo tako na Kumanovskem bojišču, kakor pozneje v carskem Dušanovem Skoplju. K slavnostim so se zbrale iz vseh delov države velike množice bivših bojevnikov, rezervnih častnikov in članov nacionalnih ter patrijotskih organizacij.

Na Kumanovem je bil najprej v proslavo 25letnice slavne in odločilne kumanovske bitke ter v večer hvaležen spomin padlim herojem odkrit velikanski spomenik na Zebrenjaku. Naslednje dni pa so se vse slavnosti prenesle v Skoplje, kjer je najprej razvila organizacija nekdanjih dijakov-borcev iz balkanske vojne svojo zastavo, ki jo je podaril Nj. Vel. kralj Peter II. Na Zedenden-planini je bil ob tej svečani priliki otvorjen tudi skopeljski novi vodovod, ki je oddaljen od mesta 17 km in je veljal 36 milijonov dinarjev.

Višek slovesnosti pa je bilo svečano odkritje bronastih spomenikov pokojnima velikima kraljema Petru I. Osvoboditelju in Aleksandru I. Zedinitelju. Na

Trgu kralja Petra so bile zbrane ogromne množice ljudstva in vojaštva ter članov Četniškega združenja in ostalih nacionalnih organizacij. Na slavnostni tribuni pa je bil navzoč knez namestnik Pavle z mnogimi člani vlade, senatorji in narodnimi poslanci, zastopniki tujih držav in ostalimi množičnimi odličnimi gosti. Ob odkritju je govoril tudi vojni minister general Marić, ki je med drugim naglasil, da so bili svoboda, edinstvo in bratstvo našega naroda plačani s potoki krvi in z gorami kosti najboljših sinov našega naroda. Naša sveta dolžnost je zato, da ohranimo in obvarujemo to, kar so nam padli priborili za ceno svojega življenja. Na banketu, ki je sledil odkritju, pa je spregovoril tudi knez Pavle, ki je podčrtal v svojih izjavah naslednjo misel: «Danes smo, gospodje, močnejši, kakor je bilo Dušanovo carstvo in naše države ne more nihče od zunaj porušiti. Edina nevarnost lahko pride od nas samih. Toda prepričan sem in verujem v patrijotizem in zdrav razum našega naroda, da ne bo nikdar rušil tega, kar si je priboril s težko muko skozi cela stoletja.»

V Skoplju je bila istočasno otvorjena tudi velika kulturna in gospodarska razstava, ki zelo nazorno kaže in pojasnjuje razvoj in napredek južne Srbije po osvobojenju.

Jugoslovanske lekcije Kotičkovega strička

Famozni «Slovenec» Kotičkov striček je znan širši naši javnosti po svojih sumljivo duhovitih klobasarijah v nedeljski mladinski prilogi slovenskega vodilnega glasila JRZ. Čeprav je prelepi Kotičkov striček svoj čas navdušeno korakal v orjunaških vrstah in prisegal na jugoslovanski nacionalizem, ga danes nič ne moti, da hoče biti celo večji slovenoborec od onih, ki mu dajejo vsakdanji kruh, to se pravi: Biti hoče bolj papeški od papeža samega! V «Slovenec» z dne 24. okt. t. l. se je po ugotovitvi, da je sam osebnostno mlad gospod z lasmi, gostimi kot metlišče in z lepo zakrivilnim nosom, na katerem ni nič sledu o kaki bradaviči, razpisal o tem, da pomeni beseda original v slovensčini izvirnik. Iz tega pa se po njegovem pojmovanju vidi, da «za vsako tujo besedo vendarle še nimamo slovenskega izraza, tako ga med drugim tudi za prelepi besedi «čaršija» in «plačkanje» še nimamo — žalobog!» —

Za letošnjo proslavo 31. oktobra kot mednarodnega praznika varčevanja je izdala Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani dvoje zanimivih brošur, in sicer v slovensčini pod naslovom «Kako lahko varčujete v gospodarstvu in gospodinjstvu» in v srbohrvaščini pod naslovom «Za naše gospodinjstvo». Vsebinsko obeh brošur je pisana zelo jasno, pregledno in privlačno, kakor že zahteva namen, kateremu sta posvečeni. O priliki se na zanimivo in aktualno pisanje obeh brošur še povrnemo.

Zborovanja Združene opozicije. Preteklo nedeljo so se vršila številna zborovanja Združene opozicije po večjih krajih na jugu države. Dne 30. oktobra bi se imela vršiti konferenca Združene opozicije v Kragujevcu. Pri tej priliki je prišlo do spopada s pristaji JRZ. Padlo je tudi nekaj strel; en strel je zadel nekega policijskega pisarja v trebuh in je ranjenec naslednjega dne v bolnišnici umrl.

Krvav zaključek političnega shoda. O nedeljskih dogodkih na shodu bivše HSS v Novem Gradcu v virovitiškem okraju sta bili izdani dve uradni poročili, ki imata v kratkem naslednjo vsebino: Shod je oblast prepovedala. Sklicatelj shoda Stjepan Vračić in narodni poslanec z liste dr. Mačka Mesarov sta poskušala kljub prepovedi govoriti ogromni množici, ki se je zbrala na shod. Ko so orožniki pozvali navzoče, naj se razidejo, je nastal spopad in je nastalo na obeh straneh naglo, ostro streljanje. Pri tem so bili ubiti štirje kmetje, osem pa je bilo nevarno ranjenih. Težko ranjen je tudi poslanec Mesarov.

Nove dopisnice. Poštno ministrstvo bo prihodnje dni izdalo nove dopisnice, na katerih bodo natisnjeni fotografski posnetki raznih tujakoprometnih krajev Jugoslavije. Dosedanje navadne dopisnice pridejo povsem iz prometa. Na novih dopisnicah bodo posnetki 300 krajev in je slike preskrbel «Putnik». Nova izdaja ilustriranih dopisnic je že natisnjena v 15.000.000 izvodov.

Veliko anketo oziroma konferenco, ki je bila sklicana za 31. oktobra t. l. v Zagreb glede sklepanja o ureditvi delovnega časa delavcev in nameščencev, je minister za socialno politiko preložil na 8. november t. l.

Kongres elektrotehnikov in elektromontaterjev se bo vršil od 6. do 8. t. m. v Zagrebu in je udeležencem odobrena polovična vozina.

O autarkiji Italije na posameznih gospodarskih področjih je razpravljal pred dnevi višnji korporacijski odbor pod predsedstvom Mussolinija. Podrobnosti o raznih ukrepih javnosti še niso bile sporočene.

Iz «Feniksove» slave. Preiskava proti šestim ravnateljem dunajskega «Phönixa», ki se je pričela takoj po samomorni generalnega direktorja Berlinerja, je sedaj končana. Državni tožilec dunajskega okrožnega sodišča je obtožil vseh šest zaprtih direktorjev utaje, prevare in lažnega knjigovodstva.

Nove znamke «Balkanskega sporazuma» v vrednosti 3 in 4 din je izdala naša pošta uprava.

Vodja Zemljoradniške stranke g. Joca Jovanović se je po večdnevem bivanju v inozemstvu vrnil v Beograd.

Zanimiv proces pred beograjskim sodiščem proti bivšemu predsedniku Združenja rezervnih oficirjev v Beogradu Radosavljeviću in tovarišem zaradi ogromnih poneverb je odložen na 8. november.

Na konferenci slušateljev zagrebškega vseučilišča so govorniki zahtevali izdajanje nove uredbe o vseučiliščih, zgraditev novega dijaškega doma in odobritve izdatno večjih kreditov za vseučiliške potrebe.

Šahovski turnir za prvenstvo Jugoslavije se bo vršil prihodnje leto v Osijeku, kjer bo osiješki šahovski klub takrat slavil 25-letnico svojega obstoja.

Naša vojna mornarica je preteklo nedeljo slavila obletnico, ko je leta 1918. dne 31. oktobra prvič zaplapolala na bivših avstrogrških bojnih ladjah hrvaška trobojnica.

Splitska elektrarna je znižala ceno električnega toka za reklamne svrhe in za ogrevanje.

Nova radio-oddajna postaja na kratke valove bo zgrajena v Zemunu. Gradbeno ministrstvo je že razpisalo oddajo del.

Beograjski velesejem, ki se je vršil letošnjo jesen prvič, je določil za bodoče naslednja stalna termina za svoji redni vsakoletni prireditvi: za pomladanski sejem od 30. aprila do 9. maja, za jesenski pa od 10. do 19. septembra.

Prva konferenca upraviteljev strokovnih nadaljevalnih šol se je vršila pred dnevi v Novem Sadu. Navzoči so bili tudi predstavniki obrtniških združenj. Cilj konference je bilo vprašanje sodelovanja strokovnih nadaljevalnih šol in ostalega gospodarstva na splošni izobrazbi obrtniškega naraščanja. Trgovinsko ministrstvo je po svojem odposlancu izrazilo svoje polno razumevanje za potrebe strokovnega šolstva in je obljubilo, da bo vse koristne predloge v tem pogledu brez nadaljnjega osvojitilo.

Železniška proga Varaždin-Koprivnica je dogotovljena in bo najbrže 10. decembra že izročena splošnemu javnemu prometu.

Predsednik bivše SDS g. Adam Pribičević je že pričel okrevati od zadnje težke bolezni in se bo v bližnji bodočnosti osebno udeležil ponovnega sestanka med zagrebškim in beograjskim delom Združene opozicije.

Gibanje profesorjev. Predstavniki uprave Jugoslovanskega profsorskega združenja so obiskali prosvetnega ministra Magaraševića in mu izročili odločen memorandum o najaktualnejših vprašanjih, ki so v zvezi z uveljavljanjem novega zakona o srednjih šolah.

Drugi gredo z dobrim zgledom naprej. Listi poročajo, da so občinski sveti v Beogradu, Osijeku in Požeju sklenili takoj zvišati prejemke svojih občinskih nameščencev in uslužbencev. Kdaj bodo njihovu svetlemu zgledu sledila slovenska mesta?

Inspekcija. V prestolnem tisku beremo, da se nahaja minister brez listnice dr. Behmen na «inspekcijskem» potovanju. Ker pač nima lastnega resorja, mora gospod minister inspicirati organizacije vladne JRZ. Njegova inspekcija najbrže ni prenaporna...

Nov zemeljski zaklad so odkrili te dni v gori Dilj blizu Pleternice. Strokovnjaki so izračunali, da vsebuje žila, ki vodi skozi vso goro, najmanj 250.000 vagonov izvrstne železne rude. Za eksploatacijo tega rudnega bogastva se že živo interesira neka nemško-italijanska družba in pa tovarna mostov in vagonov v Slavonskem Brodu.

V cementnih tovarnah v splitski okolici so pričeli ustavljati obratovanje zaradi pomanjkanja naročil iz tujine. Skladišča so prenapolnjena. Znana tovarna «Salanit» je že odpustila 240 delavcev. Ostale tovarne ji sledijo.

Pridelek domačega riža v naši državi je nazadoval v primeri s predlanskim letom skoro za polovico. Pridelali smo komaj tri milijone kilogramov, dočim potrebujemo za kritje naše potrebe najmanj 22 milijonov kilogramov riža. Uvoziti moramo torej vsako leto vsaj 20 milijonov kilogramov neluščene riža, za kar plačamo tujini nad 50 milijonov dinarjev.

Dalmatinsko domače cvetje vedno bolj izpodriva tuji pridelek, zlasti italijanski, za katerega so romali doslej težki milijoni našega denarja v tujino. V nastopajoči sezoni bodo dalmatinski cvetličarji in vrtnarji oziroma tovrstne zadruge postavili na jugoslovanska tržišča okrog osem milijonov nageljnov. Že za letošnji praznik Vseh svetih so dalmatinski vrtnarji vzgojili nad 50.000 stebel lepih krizantem.

Letošnji uvoz premoga iz inozemstva v Jugoslavijo izkazuje skoro za 80 odstotkov višje število kakor lanski. Do konca septembra smo letos uvozili že skoro 30.000 vagonov premoga v vrednosti nad 100 milijonov dinarjev. Lani je znašala vrednost uvoženega premoga nekaj okrog 60 milijonov dinarjev.

Češkoslovaška vojaška uprava je te dni nakupila za svoje potrebe v Subotici in v severni Bački 1700 mladih konj.

Na Bolgarskem so letos pridelali le 34.000 ton tobaka proti 42.000 tonam v preteklem letu.

Delno izboljšanje trgovinskih odnosov med našo državo in Češkoslovaško se opaža v zadnjem času. Dočim smo doslej izvažali na Češkoslovaško po 5500 svinj na mesec, nam je sedaj odobren uvoz po 8000 svinj na mesec.

Sin zloglasnega generala Sarkotića, baron Ervin Sarkotić, je bil pred dnevi aretiran na Dunaju, kjer je kot šef propagandnega odseka v avstrijskem državnem inštitutu za turizem po neveril večje vsote denarja. Ta vest je povzročila zlasti v gotovih zagrebških krogih veliko senzacijo.

Glavno pristanišče Francovega uporniškega brodogoja je postala Malorca, od koder je pričelo Francovo brodogojstvo organizirati blokado španske obale v vsej dolžini od francoske meje do Almerije. Belo brodogojstvo šteje 35 bojnih ladij.

Zanimivo razkritje je objavil te dni švicarski list «Basler Nachrichten», češ da je umrl pokojni predsednik Združenih držav Woodrow Wilson za zastrupljenjem na nekem banketu in da je ameriško poslaništvo v Baslu odkrilo tozadevno zaroto.

Novi nemški zakon o izvrševanju zdravniškega poklica oprošča v nekaterih primerih zdravnika dosedanje stroge dolžnosti varovanja službene tajnosti.

Razumljivo. O priliki proslave petnajste obletnice fašističnega pohoda na Rim je prejel Mussolini brzojavni čestitki od Hitlerja in generala Franca.

Obsedno stanje v Maroku je proglasila francoska vlada, ker se je tudi tam razširil panarabski pokret, ki je izval v raznih krajih težke nemire. V ozadju teh nemirov se vidno opaža roka Italije.

Do zadnjega diha. Kitajski veleposlanik v Washingtonu je izjavil, da je kitajski narod sklenil boriti se v sedanjih borbi z Japonci do zadnjega moža in do zadnjega naboja.

Dunajska občina namerava kupiti od države ves Prater, ki ga bo uporabila za ureditev razstavišča dunajskega velesejma.

Pariska svetovna razstava je za letos definitivno podaljšana le do 25. novembra.

Samouprava Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Naša občina se je spojila s sosedno v novo občino. Dočim ima naša občina svojo imovino (elektrarno, vodovod, zemljišča, stavbe), nima sosedna nikake take imovine. Ali in kako bi dosegli, da bi naša občina kljub spojitvi mogla še nadalje samostojno upravljati svojo imovino?

Odgovor: Po VIII. poglavju (§§ 110—120) zakona o občinah je mogoče poveriti skrb za posebne pravice in koristi delov občin, ki so po svojem položaju in velikosti prirodne, medsebojno razmejene edinice, krajevni zboru takih delov in krajevni starešini. Pravico do krajevnega zbora in krajevnega starešine imajo med drugimi (§ 111 zakona o občinah) tudi taki deli občin, ki so bili že doslej organizirani kot samostojne občine. Ker je bila torej Vaša občina že do sedaj organizirana kot samostojna občina, ki ima svojo imovino, se more po našem mnenju tudi po spojitvi s sosedno občino organizirati kot nekaka podobčina s svojim krajevnim zborom in s svojim krajevnimi starešinami.

Krajevni zbor tvorijo v volilni imenik vpisani volilci iz dotičnega dela občine, ki zahteva zase tak zbor, v Vašem primeru vsi vpisani volilci iz Vaše, pred spojitvijo obstoječe občine. Tak krajevni zbor sklicuje predsednik občine, da izvoli krajevnega starešino, enkrat na leto pa zaradi odločanja o krajevni imovini, krajevnih potrebah in posebnih krajevnih dajatvah. Predsednik občine mora krajevni zbor sklicati tudi, ako to zahteva petina volilcev v določen namen, ki ni v nasprotju z zakonom.

Krajevni starešina je krajevni pomožni organ predsednika občine. On upravlja, ako ne obstoje po veljavnih krajevnih predpisih posebni organi za upravljanje krajevnih imovine, skupno z dvema, po krajevnem zboru določenima volilcema krajevno imovino po sklepih krajevnega zbora ter podpisuje z njima obveze za posebni del občine.

Po raznih tolmačenjih zakona o občinah so tako organizirani posebni deli občin pravne edinice po javnem in po zasebnem pravu. Tako določata tudi §§ 112 in 118 zakona o občinah. — Mislimo, da smo Vam s tem v glavnem vse povedali, kar ste želeli.

V angleškem zunanjem ministrstvu se je posrečilo nekemu neznanecu, da je neopažen pribil na vrata salona, v katerem se vršijo seje odbora za nevmiševanje v španske zadeve, konjsko podkev. Bolje bi bilo, da bi narisal na vrata dvakrat prečrtano ničlo.

Ignacij Paderewsky, prvi po vojni predsednik republike Poljske in slavní pianist, je naslovil na kongres nove nacionalno-demokratske stranke na Poljskem odprto pismo, iz katerega je razvidno, da se bo Paderewsky zopet povrnil v aktivno politično življenje.

Ameriški generalni štab je sestavil nov mobilizacijski načrt, po katerem bodo mogle Združene države severnoameriške postaviti v štirih mesecih po mobilizaciji na bojišče poldrugi milijon vojakov.

Ruska pripravljenost. Moskvska «Pravda» je te dni objavila zelo zanimiv članek, iz katerega je razvidno, da je sovjetska rdeča vojska pod poveljstvom maršala Blücherja vsak trenutek pripravljena braniti Sovjetsko Rusijo, pač pa, da se bo bližnja obrambna vojska odigrala na sovražniškem ozemlju.

Štírideseturni delovni teden je sedaj uvedla tudi Italija. Uradni list italijanske vlade je te dni že objavil tozadevno uredbo z zakonito močjo.

Šah

V Parizu se je letos vršil mednarodni turnir v okviru pariške razstave. Turnir sam na sebi ni imel nobene posebne važnosti. Za nas ima toliko pomena, ker se ga je udeležil naš mojster König. Rezultat je naslednji: Rossolimo 6, Kayser 5, Monosson 4½, König 3½, Perlmaus 3½, Matvejev (brat našega mojstra) 3 itd.

Na letošnji božični turnir v Hastingsu so pozvani naslednji mojstri: dr. Aljechin, dr. Euwe, Capablanca, Fine, Flohr, Keres in Reschewsky. Čeprav ne bodo igrali vsi ti mojstri, bo letošnji turnir zelo močno zaseden.

V matchu Aljechin:Euwe je najbrže svetovni prvak že prebolel svojo krizo. Stanje po 12. partiji je 7½ : 4½ za dr. Aljechina.

Na Poljskem pripravljajo v začetku prihodnjega leta velik mednarodni turnir v proslavo 35letnice obstoja šahovskega kluba v Lodzu. Vabljeni so naslednji mojstri: Foltys (Češkoslovaška), Keres (Estonika), Petrovs (Latvija), Pirc (Jugoslavija), Stahlberg (Švedska), Steiner (Madžarska), Sir Thomas (Anglija) in najboljši poljski mojstri. Prva nagrada znaša 1000 zlotov.

Danes prinašamo VII. partijo, igrano 21. oktobra 1937 med dr. Aljechinom in prof. Euwejem:

1.) d4, Sf6, 2.) c4, e6, 3.) Sc3, Lb4, 4.) Dc2, d5, 5.) cxd5, Dxd5!, 6.) e3, c5, 7.) a3, Lxc3+, 8.) bxc3, Sbd7, 9.) f3, cxd4, 10.) cxd4, Sb6, 11.) Sc2, Ld7, 12.) Sf4, Dd6, 13.) Ld2, Te8, 14.) Db2, Sfd5, 15.) Sxd5, exd5, 16.) Lb4, De6, 17.) Kf2, Sa4?, 18. Dd2, b6?, 19.) La6, Tb8, 20.) e4!, b5, 21.) Df4!, Tb6, 22.) exd5, Dxd5, 23.) Thet+, Le6, 24.) Tac1!, f6, 25.) Te7, Kd8, 26.) Txa7 in črni se vda.

Turistična steza 2500m visoko

Turistična sekcija na Kavkazu je te dni dokončala gradnjo turistične steze, ki je zahtevala ogromne gmotne žrtve in ki vodi do zavetišča št. 11 na Elbrusu. Nova planinska pot križa strma pobočja in se na raznih mestih prebija skozi strašne navpične stene nad globokimi prepadi tam,

kjer je bil doslej vsak prehod absolutno nemogoč. Od vasi Tjerskaja pa vse do tako imenovane «Nove Panorame» je nova pot razširjena in preurejena za promet z lahkim avtomobili. Nova moderna in izredno udobna planinska pot doseže višino 3200 m in bo zato verjetno privabila veliko število turistov na Kavkaz.

Zlato se odkriva

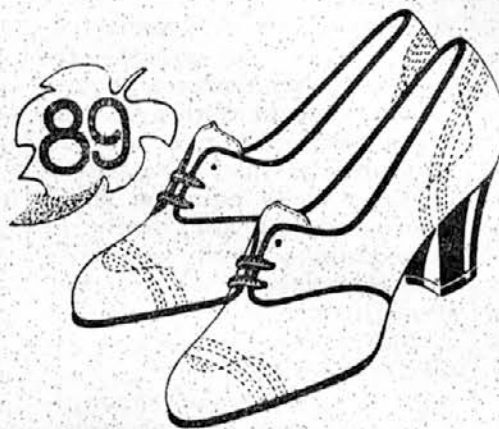
Kakor poročajo sovjetski listi, so bila odkrita na severnem Uralu blizu Višere nova ogromna najdišča zlata. Tanikaj se je že nekaj časa mudila geološka znanstvena ekspedicija, ki se ji je posrečilo v zelo kratki dobi preiskovanja nekoga terena dobiti dva kilograma

čistega zlata. Na nasvet geologov so se domačini, katerim so se pridružili tudi izkušeni rudosledci iz drugih krajev Rusije, lotili pridobivanja zlata, ki ga razkrivajo dan za dnem kar v kepah v skoro čistem stanju. To je dokaz, da se morajo nahajati v neposredni bližini velika zlata najdišča.

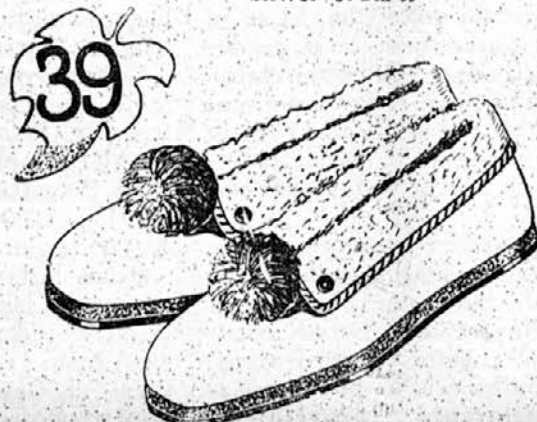
Jesen

7052-57
Copate za otroke iz toplega materiala. Obvarovale bodo prehlada vašega najmlajšega.
Štev. 31-34 Din 89-

2025-66155
Okusni čevlji iz finega črnega boks, ki jih boš zelo radi nosili. Udobna oblika nudi nogi ugodnost in odmor. Prikladni za vsak plašč in kostim.
Štev. 89-
Stanejo samo Din 89-

7025-44
Copate iz volnenega dubleja, izdelane iz čiste volne. Zadnji rob je pojačen, imajo usnjeni podplat in filcni vmesni podplat. Nenadomestljive v vsaki hiši. Izdelane so v različnih barvah in desnih, ter stanejo samo Din 89-

1937-6882
Močni moški nizki čevlji za štrpao, izdelani iz govejega boks z zelo elastičnim podplatom.
Štev. 89-
Stanejo samo Din 89-

4945-64748
Čvrsti ženski troteur čevlji s špango preko rista, iz boks z usnjenim podplatom. Gospodinjam, ki so veliko na nogah zelo prikladni, ker imajo nisko peto in komodno obliko.
Štev. 89-
Stanejo samo Din 89-

5927-84927
Elegantni moški čevlji, štirioglasta oblika, iz dobrega telečjega boks z usnjenim podplatom. Izdelujemo jih v črni in rjavi barvi.
Štev. 119-
Stanejo samo Din 119-

Bata

angleškega
in češkega
sukna!

BOGATA IZBIRA!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

OPTIK

J. GOLDSTEIN

Ljubljana, pod Trančo 1

priporoča po nizkih cenah prvovrstna
očala, daljnogleda, triebre, tlakomere,
toplomere i. t. d.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

MIHELČIČ IVAN - LJUBLJANA

BORŠTNIKOV TRG ŠTEV. 1 ♦ TELEFON 27-04

Priporoča se za vsa v elektrotehnično
stroko spadajoča dela in dobave

Pojasnili v strokovnih zadevah brezplačno. • Cene zmerne. Postrežba točna in solidna. • Zahtevajte reference. • Nočna služba za nujna popravila. • Kličite telefon 27-04.

Izvršujemo vse nove napeljave, preureditve, dograditve in popravila instalacij za luč, moč, signale, radio itd. Vse formalnosti, prijave in naprava načrtov za stranke za priklop na omrežje krajevnih elektrarn izvršimo brez doplačil. Popravljamo vse električne aparate, motorje, likalnice itd. Dob vlijamo za instalacije in popravila prvovrstni material, kakor tudi svetila in žarnice.

Gostilna „ŠTRAJZEL“

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
CAJ

Pijte samo

zdravilni

PLANINKA

čaj

v plombranih paketih po Din 20- in Din 12-

Apoteka Mr. Bahovec, Ljubljana